



mpc

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM



VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT



Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Mgr.Jana Krochtová

ŠARKAN

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava

Autor UZ: Mgr. Jana Krochtová

Kontakt na autora UZ: ZŠ s MŠ Zborov, Školská 478, 086
33 Zborov
skolzborov@centrum.sk

Názov: „Šarkan“

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Ivica Clementová

ISBN 978-80-565-0277-8

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komúní. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

Úvod.....	4
História šarkanov	5
Rekordy z „ríše“ šarkanov	8
Básničky o šarkanovi	8
Šarkany z blízka.....	9
Rozdelenie.....	9
Použitie.....	9
Materiály	9
Dôležité poznámky	10
Ako správne púšťať šarkana	10
Tvorivá časť	12
Malý jednoduchý šarkan	12
Záver	16
Zoznam použitej literatúry	17

Úvod

Púšťanie šarkana je zábava, ktorú poznali už naši prarodičia i mnohé generácie pred nimi. Sen o lietaní je ľudstvu skrátka vlastný odjakživa, a pokiaľ má možnosť vypustiť do vzduchu aspoň hračku, rado ju využije. V dnešnej dobe najviac existuje množstvo špeciálnych šarkanov, vďaka ktorým sa do vzduchu skutočne vznesiete. Poďme sa dozvedieť viac!

História šarkanov

Najprv sa takéto šarkany objavili asi pred 3000 rokmi v Číne a boli vyrobené z hodvábu a bambusu, avšak prvá písomná zmienka o šarkanoch sa datuje asi 200 r. pred Kr. Čínsky generál použil šarkana na určenie dĺžky tunela, aký musia vykopat' jeho oddiely pod múrmi mesta. Šarkany sa rýchlo rozšírili v Ázii a stali sa výbornou zábavou v niektorých krajinách. Šarkany sa po stáročia menili a vyvíjali podľa dostupných materiálov, použitia a dizajnovej fantázie. Počas celého obdobia svojej existencie sa používali okrem hrania na rôzne účely - meteorologické, stavbárske, fotografické a pod. V súčasnosti (možno i v minulosti o ktorej nevieme) sa šarkany používajú na športovanie - kiting, šarkanie súboje alebo stále iba pre radosť a relax.



Viete vôbec, prečo sa lietajúcemu šarkanovi hovorí drak? Je to predsa pomerne zvláštne, pretože moderné šarkany v tvare kosoštvorca bájne zviera vôbec nepripomínajú. Názov však vychádza z pôvodných čínskych drakov.

Zmienky o nich sú dokonca viac ako 3 000 rokov staré. Šarkany sa vtedy robili v tvare najrôznejších zvierat, mimo iného aj tvarované ako skutočné draky, ako vidíte na obrázku. Číňania prikladali drakom náboženský dokonca až mýtický význam, podľa niektorých záznamov ich ale využívali aj trebárs na meranie teploty. Na počiatku nášho letopočtu našli draky využitie predovšetkým vo vojenstve. Podľa jedného z letopisov ich napríklad kyjevské knieža Oleg v roku 906 využil, aby vojsko nepriateľa vydesil – nad svojimi vojakmi totiž nechal vo vzduchu vznášať sa obrovské papierové draky v tvare koní a ľudí. Vojensky sa draky využívali tiež trebárs v špionáži, na prenášanie munície, prenášanie a signalizáciu správ. Napokon, takéto využitie majú dodnes – dajú sa použiť na fotografovanie vo vzduchu a vynášanie rádiových antén. Ale teraz späť do histórie.



Draky boli rozšírené predovšetkým v Ázii – Číne, Indii, Thajsku či Japonsku. V posledných dvoch krajinách dokonca vynašli kuriózný šport – boje s lietajúcimi drakmi. Používajú na to draky

až dva metre vysoké a cieľom je obmotať šnúru svojho draka okolo súperovho tak, aby musel pristáť na strane súperovho poľa.



Do Európy sa lietajúce draky dostali až pomerne neskoro – na prelome 16. a 18. storočia, rýchlo si však získali obľubu a dodnes môžete vidieť ľudí, ktorí si drakov vo voľnej chvíli púšťajú. Traduje sa pritom, že najlepšie obdobie na púšťanie šarkanov je jeseň. Vedeli ste však, že draky môžete púšťať po celý rok? Stačí, aby vám trochu fúkalo – a nezáleží na tom, aké je ročné obdobie. V súčasnosti získavajú na popularite akrobatické draky, s ktorými môžete robiť najrôznejšie triky. Ďalší typ drakov sú draky ťažné – dajú sa použiť na dopravu a tiež za sebou majú pekných pár desaťročí histórie. V roku 1903 prekonal Američan Samuel Franclin Cody kanál La Manche na plavidle, ktoré bolo ťahané drakmi.

Rekordy z „ríše“ šarkanov

- Najmenší šarkan schopný letu meria na výšku 5 mm.
- Najväčší šarkan na svete dosiahol rozmery 42m*25m.
- Najdlhší šarkan na svete meral 1034 m.
- Najvyššiu výšku akú kedy šarkan dosiahol sú 4km.
- Niektoré z japonských šarkanov vážia aj 2 tony.
- Najdlhšie vydržal šarkan vo vzduchu 180 hodín.

Básničky o šarkanovi

Môj šarkan

Spravil som si šarkana, púšťam si ho od rána.

Fúkaj, fúkaj vetriček, nech vyletí nad kríček.

Aj keď hračky nemáme veselo sa zahráme,

pri vetríku za rána spravíme si šarkana.

Šarkan krásny ako skvost, vietor kmáše jeho chvost.

Let do sveta

Letí šarkan letí, tešia sa mu deti,

zrazu šarkan zdvihol chvost,

že má všetkých detí dost'.

Veselo si lieta, mieri na kraj sveta,

šarkanicu nájde tam, nebude viac lietať sám.

Šarkany z blízka

Rozdelenie

Šarkany sa líšia podľa počtu lán. Najjednoduchšie sú jednolanové. Môžu mať tvar klasického diamantu, trojuholníka alebo delty, niektoré sú 3D s tvarom zvierat, lietadiel a podobne. Ďalším typom sú zábavné balónové objekty, ktoré sa nafúknu.

Dvojanové sú už na rozdiel od jednolanových ovládateľné, môžeme s nimi robiť figúry. Ešte lepšie ovládateľné sú štvorlanové. Tu môžeme ovládať nielen kyvadlový pohyb do strán, ale aj otváranie a zatváranie zadnej hrany, čo zvyšuje manévrovateľnosť. Pilotovateľné šarkany majú tvar krídla alebo padáka.

Použitie

Jednolanové šarkany sú určené pre zábavu detí i dospelých, dvojanové a štvorlanové pre aktívny pohyb. Veľké štvorlanové šarkany sa používajú ako vlečné na vode aj súši - s lyžami, skejtbordmi, snowboardmi, surfovými doskami alebo špeciálnymi trojkolesovými buginami (snow kiting na snehu, land kiting na súši, kitebording na vode).

Materiály

Na výrobu šarkanov sa používajú veľmi ľahké textílie zo špeciálnych umelých vlákien, ktoré sú veľmi ľahké - štvorcový meter váži od 28 do 42 gramov. Kostra je z laminátových alebo karbónových tyčiek. Začiatočníkom sa odporúčajú laminátové, ktoré sú ťažšie, ale pevnejšie - karbónové sú krehkejšie. Dôležité sú aj lanká - drahšie sú ľahšie, majú menší previs a drak je ovládateľnejší.

Vietor

Keď si kúpite šarkana, všimnite si odporúčanú silu vetra, buď v metroch za sekundu alebo balloch Beaufortovej stupnice. Klasické jednolanové lietajú pri 2 - 4 balloch, pilotovateľné až do 6 ballov. (2 bally - vietor citel'ny na tvári, lístie šumí, 4 bally - zdvíha prach a pohybuje slabšími konármi, 6 ballov - hýbe silnejšími konármi, používanie daždnika je obtiažne.)

Dôležité poznámky

Šarkana púšťajte pred prekážkou (stromy, domy) a nie za ňou - za prekážkou vznikajú turbulencie. So šarkanom nebežte. Ak je vietor taký slabý, že sa sám nevznesie do vzduchu, nemá to význam.

Ako správne púšťať šarkana

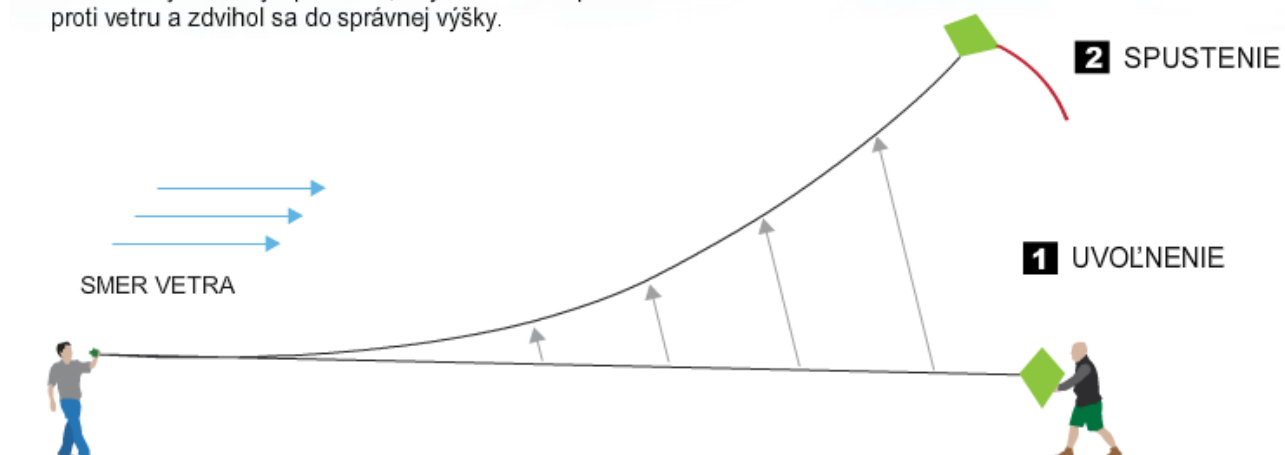
UVOLNENIE

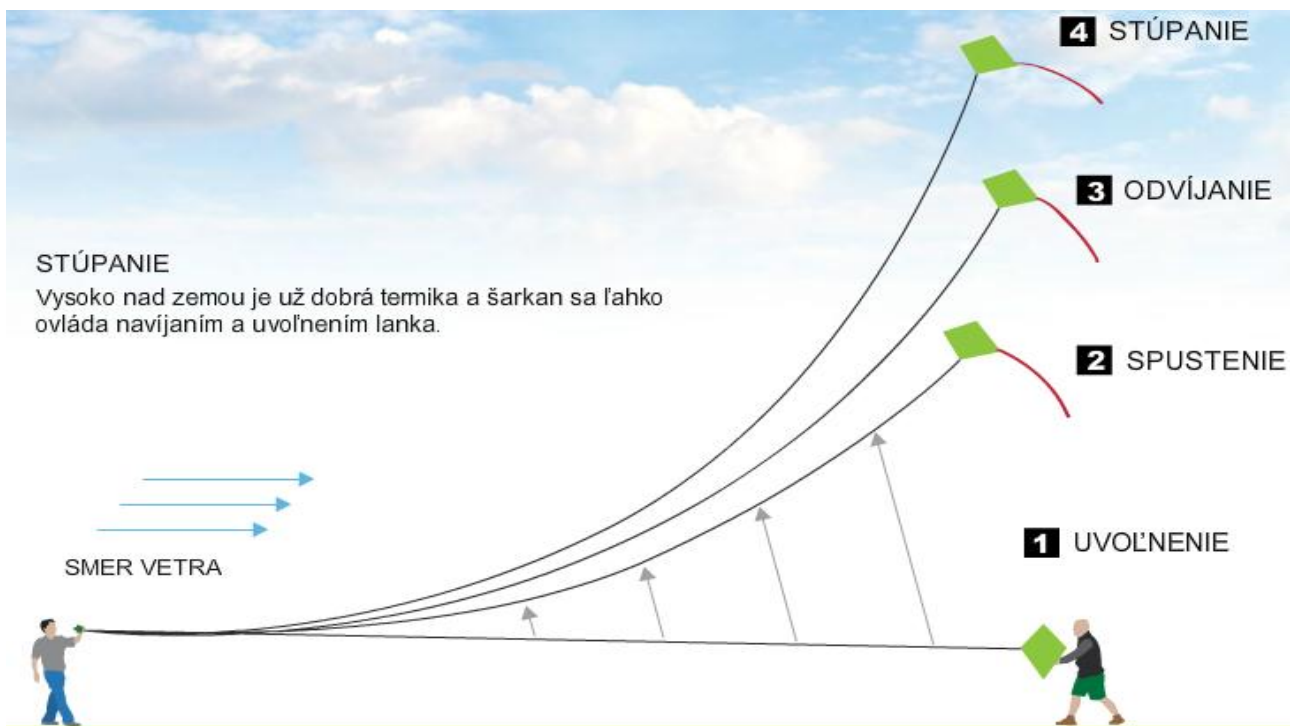
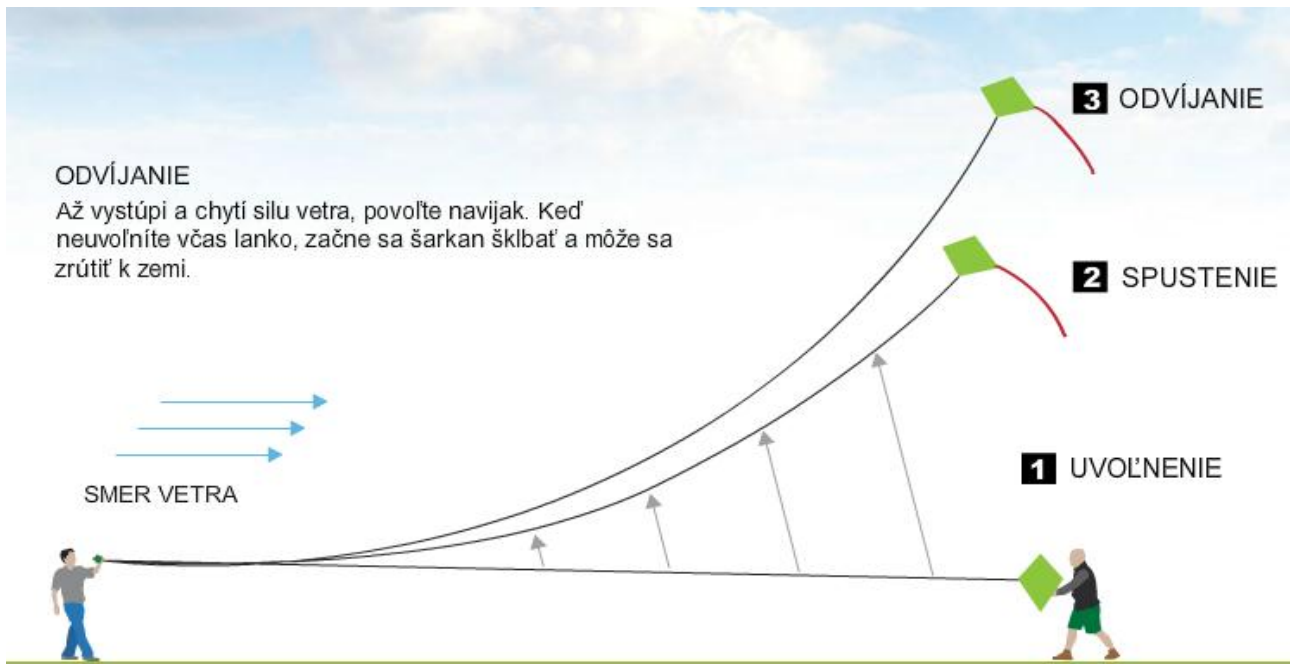
Pomocník vhodí šarkana do vetra. Trhnite ľahko povrázkom.



SPUSTENIE

Teraz silnejšie ťahajte povrázok, aby sa šarkan opieral proti vetru a zdvihol sa do správnej výšky.



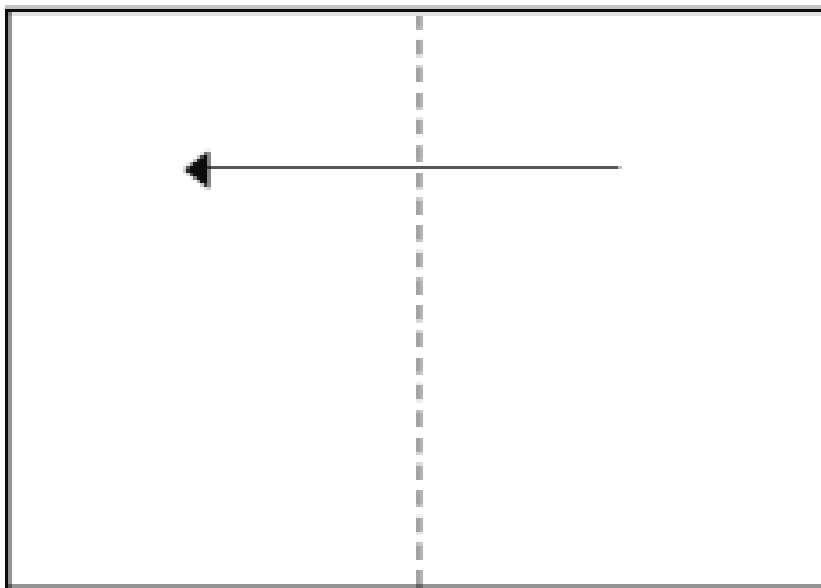


Tvorivá časť

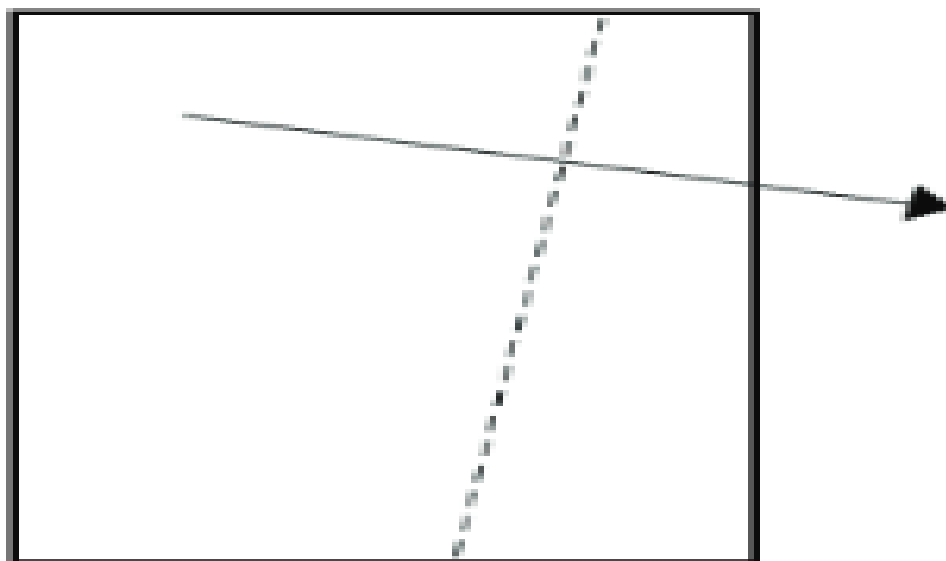
Malý jednoduchý šarkan

Budeme potrebovať: papier veľkosti A4 alebo A3, lepiacu pásku, povrázok, stuhu na chvost, drevenú paličku.

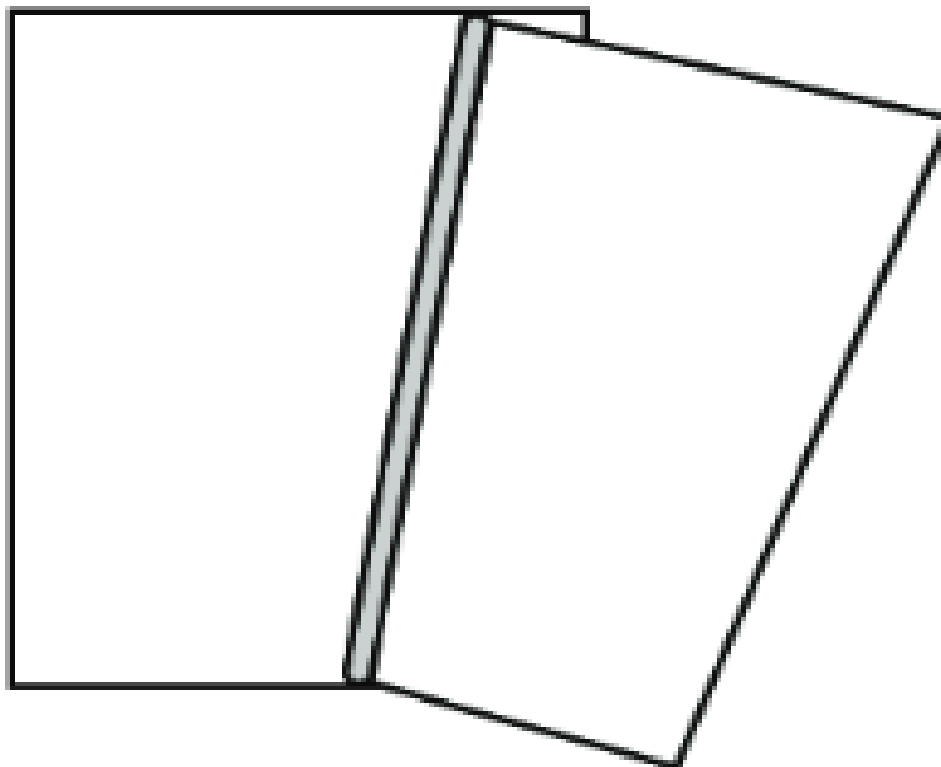
1. Najskôr papier preložte na polovicu.



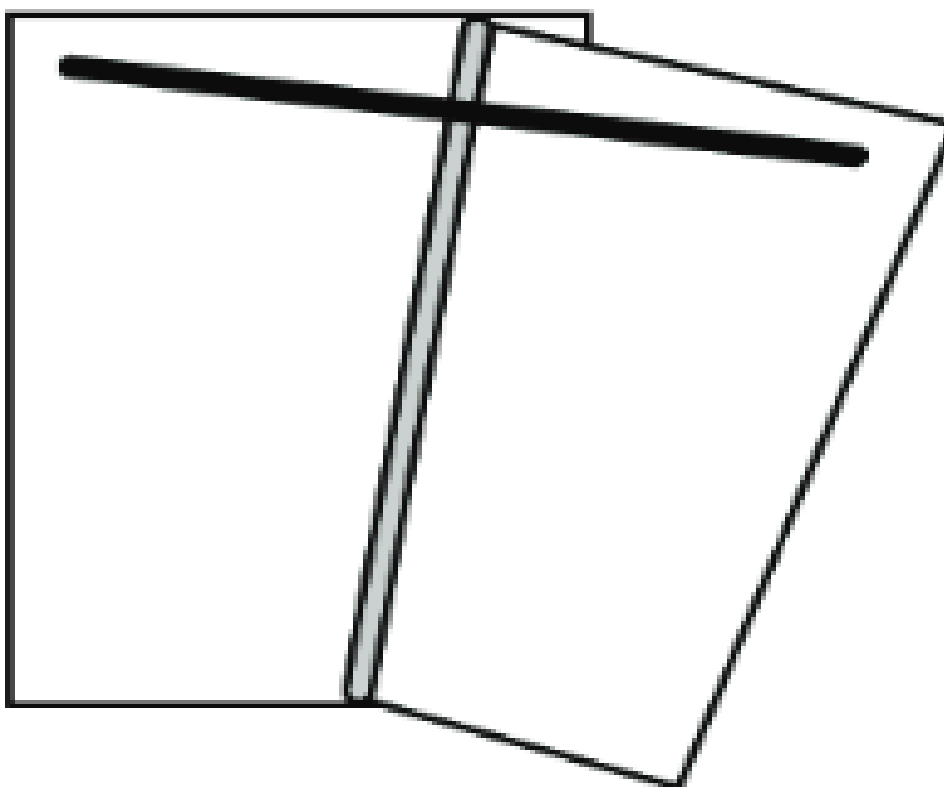
2. Hornú vrstvu preložte podľa obrázka a tým získate tvar papierového šarkana.



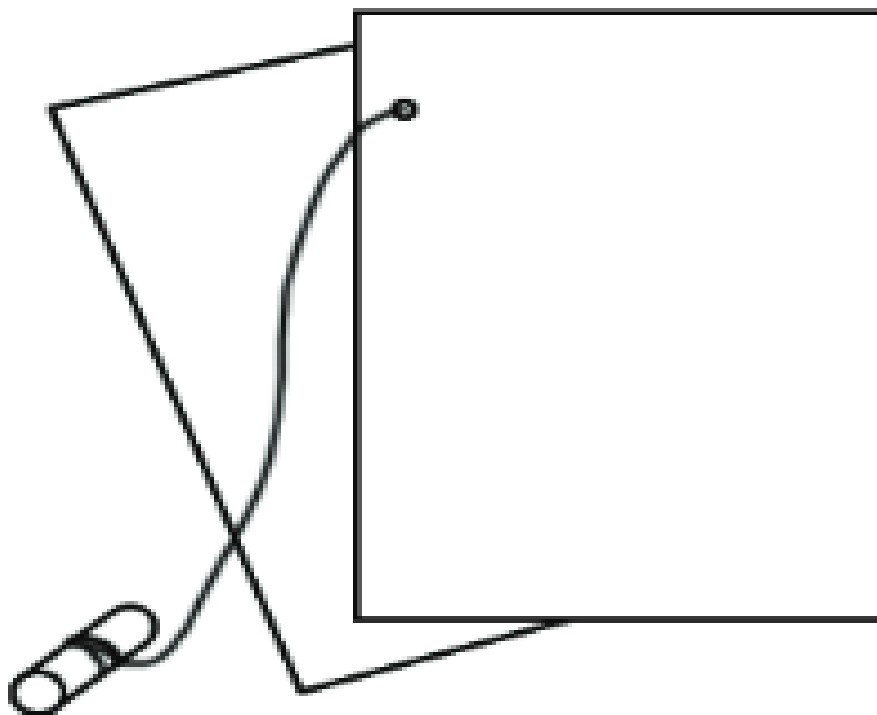
3. Spoj prelepte po celej dĺžke papierovou páskou.



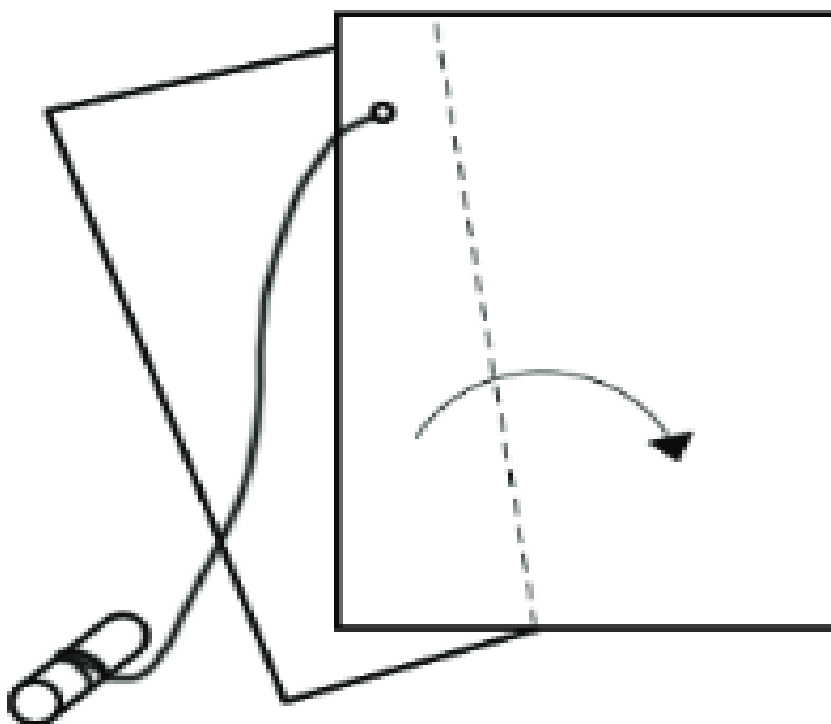
4. Pomocou lepiacej pásky upevnite od jedného rohu k druhému špajdlu.



5. Približne v jednej tretine urobte otvor pre šnúrku a dôkladne ju upevnite uzlom.



6. Krídla vytvarujte kolmo na trup šarkana.



7. Na spodnú časť upevnite chvost – môžete použiť stužky, prúžky novinového papiera alebo čokoľvek čo vás napadne. Dĺžka chvosta môže byť až 150 cm.



Záver

Krotenie vetra je adrenalín. Po Európe sa celoročne konajú takzvané drachenfesty, dragon festivaly či po slovensky šarkaniády, na ktoré radostne chodia tisíce ľudí, celé rodiny, aby spolu vytvorili veľké predstavenie na oblohe. Číňania kedysi dávno verili, že cez lietajúcich drakov sú v spojení s Bohmi. My sme cez šarkanov v spojení s prírodou a to sa vždy ráta. Vďaka šarkanom sa môžeme na chvíľu aj my povzniesť nad každodenné starosti a užiť si trochu nefalšovanej radosti. Ponáhľame sa, hnaní neľútostnými termínmi.



Žijeme naše virtuálne životy na chatoch a facebookoch a zabúdame na prostú radosť z lietania. A nemusia to byť naše telesné schránky, čo sa vznášajú nad zemou v jesennom povetrí. Stačí, keď vypustíme šarkana a hneď sme ľahší.

Zoznam použitej literatúry

- [1] <http://www.jojo.sk/deti/clanok/jesen-plna-sarkanov>
- [2] <http://www.stavimedraky.rozhled.cz/index.php?code=letani>
- [3] <http://www.jojo.sk/files/1349980525-jojovina-drak-01sk-copy.pdf>
- [4] <http://polopate.sk/ako-vyrobit-sarkana-doma/>
- [5] <http://http://www.msvelkybiel.sk/home/index.php?option>
- [7] http://g.denik.cz/38/e9/drak-drakiada_denik-380.jpg
- [8] <http://zena.sme.sk/c/5034024/sarkany-nevladnu-len-detskym-srdciam.html>
- [9] <http://www.sme.sk/c/6084548/pustanie-sarkanov.html>